

Lausunto

14.06.2022

Asia: VN/12962/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 1 §:ään
(Soveltamisala)

Kommenttinne

Ei kommentoitavaa

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 2 §:ään
(Valtionavustuksen saaja)

Kommenttinne

Ei kommentoitavaa

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 3 §:ään
(Avustettava toiminta)

Kommenttinne

On hienoa, että ehdotuksessa mainitaan sosiaalinen hyvinvointi (mm. sivu 24 sekä 3 §). Sosiaalisen hyvinvoinnin määritelmä ei ole yksiselitteinen ja sille on valtioneuvoston julkaisun (Vesa ym., 2020, Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen) mukaan heikosti mittareita. Yhtenä mittarina julkaisussa on mainittu OECD:n käyttämä elämänlaadun indikaattoreihin kuuluva henkilökohtainen turvallisuus.

Koska sosiaaliset ongelmat ovat osa sosiaalisen hyvinvoinnin haasteita ja sosiaaliset ongelmat kytkeytyvät turvallisuuteen ja paloturvallisuuteen, on välttämätöntä tarkastella turvallisuutta osana sosiaalista hyvinvointia. Sosiaalisten ongelmien sekä turvallisuuden ja paloturvallisuuden välisestä yhteydestä on niin kansainvälistä kuin kansallista kirjallisuutta. Myös kansanterveys käsittää yleisesti hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden. Turvallisuus tulee myös esiin osana hyvinvointia useissa julkaisuissa, esimerkiksi THL (2022): Ikääntyneet ja mielen hyvinvointi.

Kustannustason kehitys:

Järjestöjen toiminnan ennustettavuuden ja jatkuvuuden kannalta on hyvä, että esityksessä tuodaan esille yleisen kustannustason kehitys rahoituksen kokonaistasossa (s. 26 ja 3 §).

Arjen turvallisuus ja kriisiauttaminen:

Näemme myönteisenä sen, että arjen turvallisuus ja kriisiauttaminen mainitaan esityksessä (s. 11) yhtenä neljästä avustuskokonaisuudesta.

Kansalaisten arjen turvallisuuden edistämiseksi tulee kiinnittää huomio siihen, että avustus kattaa toimintaa riittävän laajasti. Aiemmin STEA-rahoitteinen toiminta ja sen raportointi on painottunut liikaa asiakaskontakteihin, mikä on ollut haastavaa mm. kehittämisen ja viestinnän osalta. Toiminta voi olla hyvin vaikuttavaa esimerkiksi mediaviestinnän osalta, vaikka suoria asiakaskontakteja ei aina olisikaan.

Kriisiauttamisessa on huomioitava, että siihen sisältyy myös ennakoiva työ, johon kuuluu myös kansalaisten omatoimisen varautumisen tukeminen. Arjen turvallisuuden kannalta on olennaista, että avustuksella turvataan kaikkien kansalaisten, myös heikommassa asemassa olevien, omatoimisen varautumisen ja edistetään sitä koskevan tiedon löydettävyyttä eri kohderyhmien osalta.

Kansalaisten omatoimiseen varautumiseen kuuluu muun muassa kehittämistoiminta, tutkimus ja viestintä yksilöiden, kotitalouksien sekä taloyhtiöiden osalta. Kokonaisuuteen sisältyy myös väestönsuojelua koskeva kansalaisviestintä, jossa järjestöillä on merkittävä rooli viranomaisresursseja täydentävänä ja syventävänä tiedon tuottajana ja levittäjänä. Väestönsuojeluun varautuminen on mitä suuremmassa määrin yleisen varautumisen vaativin osa.

Strategiset tavoitteet (huolenpito itsestä ja muista):

Avustetun toiminnan yksi strateginen tavoite on esityksen sivun 11 mukaisesti ”vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä”.

Tämä on hyvä muotoilu, jossa on syytä huomioida se, että itsestä ja toisista huolta pitämiseen sisältyy myös kansalaisten omatoiminen varautuminen. Varautumista tukemalla vahvistetaan ihmisten mahdollisuuksia pitää huolta sekä itsestä että muista myös lisääntyvissä häiriötilanteissa ja kriiseissä.

Pelastusjärjestöt:

On hienoa, että esityksessä mainitaan, että myös mm. lomajärjestöt ja pelastusalan järjestöt on vakiintuneesti katsottu olevan sosiaali- ja terveysalan toimijoita (s. 25).

Haluamme tässä nostaa esille pelastusalan järjestöjen työn sekä niiden toiminnan rahoituksen varmistamisen merkityksen. Pelastusalan järjestöt ovat vuosikautia tehneet pitkäjänteistä työtä kansalaisten arjen turvallisuuden, kansalaisten omatoimisen varautumisen sekä osallistumisen parissa. On huolestuttavaa, mikäli tämän työn rahoitus vähenee entisestään, mikä vaikeuttaa kansalaisten selviytymistä onnettomuuksissa, häiriötilanteissa ja kriiseissä. Jo nyt on nähtävissä, että STEA-rahoitusta on vähennetty pelastuspalvelujärjestöiltä, joiden merkitys ihmisten auttamiseksi kasvaa merkittävästi yhteiskunnan haavoittuvuuksien ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä sekä turvallisuuspoliittisen tilanteen muuttumisen myötä.

Rahoituksen väheneminen pelastusalan järjestöiltä lisää kansalaisten eriarvoisuutta, sillä osalla kansalaisista on paremmat edellytykset selvitä arkea horjuttavista ja turvallisuudentunnetta ravistelevista tilanteista. Tutkimusten mukaan varautuminen ja ennakkotieto auttavat selviytymään näistä tilanteista, mikä osaltaan edesauttaa ihmisten sosiaalista hyvinvointia. Ennakointi kasvattaa merkittäväällä tavalla yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan resilienssiä.

Ehdotamme tästä syytä, että 3 § 1. momentin perusteluihin lisätään teksti:

Avustuksilla tuetaan arjen turvallisuuden edistämistä myös kansalaisten omatoimisen varautumisen osalta. Väestön omatoiminen varautuminen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta sekä kansalaisten arjen turvallisuutta on keskeinen. Kansalaisten mahdollisuus pitää huolta itsestään ja läheisistään on turvattava myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastusalan järjestöillä on tässä merkittävä rooli viranomaisten rinnalla.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 4 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Kommenttinne

Ei kommenttia

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 5 §:ään
(Valtionapuviranomainen)

Kommenttinne

Ei kommenttia

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 6 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunta)

Kommenttinne

Ei kommenttia

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 7 §:ään
(Valtionavustuksen määrä)

Kommenttinne

Ei kommenttia

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 8 §:ään
(Valtionavustuslain soveltaminen)

Kommenttinne

Ei kommenttia

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 9 §:ään
(Voimaantulo)

Kommenttinne

Ei kommenttia

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kommenttinne

Haluamme nostaa esiin ongelman, joka tulee poistaa ja jota ei saa kasvattaa uudistuksessa. Avustusten epäämisen peruste ei voi liittyä yhteisön hyvin hoidettuun talouteen, mahdolliseen omaan varainhankintaan tai vastaavaan yleisesti yhteisön elinvoimaisuutta parantaviin tekijöihin. Se, että kaikilla ei ole tai ei ole mahdollisuutta hyvässä kunnossa olevaan talouteen, ei voi olla peruste vähentää/ evätä avustuksia muilta.

Gröndahl Mika
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK - Johtaja, Asiantuntija- ja
kehittämispalvelut